

Bytosť umenia – hudba

Josef Krček

V praveku Časov predstúpil Duch Zeme pred Duchu Nebies a vravel v prosbe: Viem s ľudským duchom rozprávať – no napriek tomu žiadam veľmi o tú reč, ktorou hovorí Svetové srdce.

Dobrý Duch Nebies Duchu, ktorý je so Zemou spätý svojím Bytím, daroval v láske – UMENIE.

Kto pozná od Rudolfa Steinera imagináciu Bytosť umenia, iste mi dá za pravdu, že je to nádherné podobenstvo a zároveň realita.

Predstavme si rozľahlú snehovú pláň. Jednotlivé rieky a jazerá sú zamrznuté. V tejto krajine stoja dve ženské postavy. A hore zo zôr sa rodí a je vyslaný posol vyšších svetov, ktorý sa stavia pred obe ženy a napäto počúva, čo ich ústa vyjadrujú v ich najvnútornejších pocitoch a zážitkoch. Jedna z žien, ktoré tu stoja, tisne zimomriavo svoje údy k telu, je zaujatá úplne sebou a vraví: “Ach, ako ma oziabe.” Druhá žena sa díva ponad zasnežené plochy na zamrznutú vodu, na stromy pokryté inovaťou a jej pery šepkajú: “Aký nádherný je tento kraj.”

Srdce jej horí a ona je premožená v svojom vnútri nesmiernou krásou tejto mrazivej krajiny. Neskôr, keď obe upadajú do spánku, tak tá prvá ženská postava, ktorá tak veľmi pociťovala mráz v svojej telesnosti, upadla do spánku, ktorý by jej mohol byť takmer smrťou; druhá postava sa pohrúžila do spánku, ktorý sa dá pochopiť ako doznievanie zážitku “Aký nádherný je tento kraj”. Táto druhá ženská postava počula od mladíka, ktorý vyvstal zo zôr, slová: “Ty si umenie!” a zaspala.

V sne, ktorý možno označiť ako skutočnosť zvláštneho druhu, bola duša tej ženy označená mladíkom ako “umenie” a tak nech sú jej zážitky odené slovami imaginatívneho poznania. Keď sa jej vnútorný zmysel prebudil, uvidela postavu, ktorá zjavovala niečo ako tri do seba votkané kruhy. Jeden kruh stál vodorovne, druhý zvisle a tretí zotrval smerom od pravej strany k ľavej. Duša ženy sa spýtala: “Kto vlastne si?” Postava, ktorá bola smutná, jej odpovedala: “vo fyzickom svete ma ľudia označujú zmyslom rovnováhy, ktorý sa stal malým, a obsahuje tri nedokončené kruhy, ktoré sú pridané do ucha.” Ako učí lekárska veda, je zmysel pre rovnováhu v našom vnútornom uchu, kde pri skalnej kosti sú tri priechody.

Duša ženy sa spýtala: “Ako ti môžem pomôcť?”

“Len tým, že spojíš svoju umeleckú dušu so mnou, so skúsenosťou zmyslu rovnováhy v živote. Potom oslobodíš svoj zmysel rovnováhy a vzchopíš sa - duchovne oslobodená - nad zemské putá.”

A duša ženy to učinila. Bola zajedno s duchovnou postavou tam na druhej strane. A keď tak s ňou splynula, tu pocítila, že musí niečo vykonať. Položila jednu nohu pred druhú, zmenila pokoj v pohyb a pohyb v tanec a uviedla tento tanec v určitý tvar. Teraz som sa stala časťou Teba, stala som sa tanečným umením. Pretože si chcela zostať dušou a nezjednotila si sa s fyzickou hmotou, mohla si ma oslobodiť. A v ten istý čas oným plynutím krokov si ma uviedla nahor k duchovným hierarchiám, ktorým náležim - k duchom pohybu. Tak žila duša v tomto stave. A pristúpila k nej iná postava, nebola podobná tomu, čo je možné nájsť vo fyzickom svete. A duša ženy sa spýtala: “Kto si?” Postava jej odpovedala: “Na Zemi ma

nazývajú inšpiráciou a som zo vzdialenej ríše z duchovného sveta, z oblasti Cherubínov.”

Duša ženy sa spýtala: “Čo môžem pre teba urobiť?” Postava vravela:

“Spoj sa so mnou a vojde do teba schopnosť, ktorej sa na Zemi hovorí hudobná obrazotvornosť. Môžeš vo svojej duši nájsť hudobný tón. Môžeš tvoriť a obohacovať Zem a vytvárať semä budúcnosti. Dáš ľuďom možnosť, aby na perutiach spevu a piesní vydychovali do okruhu Zeme najvnútornejšie krásy a vštepovali niečo nadzemského. Niečo, čo sa dá vyjadriť ako inšpirácia stvárnená v tónoch a v hudobnom umeleckom diele.”

Postupne k duši ženy pristupovali ďalšie duchovné postavy, ktoré pochádzali z rôznych hierarchií, napr.:

SERAFOVIA - MALIARSTVO

CHERUBOVIA - HUDBA

TRÓNY - POÉZIA, LYRIKA, DRÁMA

DYNAMIS - TANEČNÉ UMENIE

EXUSIAI - ARCHITEKTÚRA

ARCHAI - SOCHÁRSTVO, PLASTIKA

ARCHANJELI - PANTOMÍMA A POD.

Keď sa žena prebudila, videla, že sa okolo nej rozkladá snehom pokrytá krajina a všimla si, že vedľa nej leží druhá žena - akoby stuhnutá mrazom, vnútorne nezahriata, pretože nechcela nič prežiť v duchovnom svete - že je to vlastne ľudská veda. A vzala ju k sebe, aby s ňou mohla zdieľať teplo. Ošetrovala ju a starala sa o ňu. Teraz porozumela, že má byť záchrankyňou toho, čo tu bolo vedľa nej ako napoly zmrznutá veda, pochopila, že ju musí prehriať a prestúpiť tým, čím je sama, čím je ako umenie. Áno, priatelia - umenie je sestrou vedy a náboženstva.

Schopenhauer videl v umení akési vykúpenie zo slepého nutkania vôle, ktoré je v človeku z jej ustavičnej neukojiteľnosti. Všetky ostatné umenia okrem hudby vychádzajú z predstavy a sú len obrazom vôle, avšak pravý umelec preniká skrz predstavy až k pravzoru. Len hudba je bezprostredným výrazom vôle, bez prostredníctva predstáv, skrze ňu má človek ucho na srdci prírody a preniká do vnútornej podstaty vecí. Keď hudobník komponuje, nemôže nič napodobňovať, lebo čerpá svoje motívy zo svojej duše, z oblasti nevnímateľnej zmyslami. U ostatných umení umelci tvoria podľa vzorov v zmyslovom svete. Medzi rôznymi druhmi umení bola hudba považovaná zvlášť za božskú, pretože je presnou miniatúrou zákona, pracujúceho v celom vesmíre.

Ak sa pozrieme sami na seba, uvidíme, že údery tepu srdca, nadychovanie a vydychovanie sú činnosti, ktoré majú svoj rytmus. Vieme z duchovnej vedy, že rytmus dýchacieho procesu a krvného obehu je 4 : 1. 72 tepov za minútu je obraz priemerného ľudského veku a počet nádychov a výdychov za jeden deň nám dáva číslo platónskeho roku (25.920). Náš život je závislý od rytmickej práce celého tela. Dych sa prejavuje ako hlas, slovo či zvuk a zvuk je neustále počuteľný, vonku i vnútri nás.

To všetko je hudba a hudba je v nás i mimo nás. Hudba je jazykom toho, koho miluje každá citlivá duša. Mnohí vidia v hudbe iba zdroj zábavy, alebo je pre nich jedným z mnohých druhov umenia a hudobník je ten, kto baví druhých. Avšak všetci hlboko citliví a múdri ľudia, ktorí kedy žili na tejto Zemi, ctili hudbu a považovali ju za najposvätnejšie umenie. Hudba má krásu, čaro a moc a môže povzniesť dušu človeka nad tvar. Preto boli za starých časov najväčší proroci veľkými hudobníkmi.

Napr. Krišna je zobrazovaný s flautou, legenda o živote Mojžiša rozpráva, že Mojžiš počul božský príkaz na hore Sinaj: "MUSE KE, Mojžiš počuj!". Mojžiš vnímal pri zjavení tón a rytmus, ktorý nazval rovnakým menom MUSIK. Dnešné slová musike, musik pochádzajú z týchto slov.

Dávidove piesne a žalmy sú známe už celé veky. Tiež jeho posolstvo bolo dané v podobe hudby. Orfeus z gréckych mýtov poznal veľmi dobre tajomstvo tónov a rytmov a mal vďaka tomuto poznaniu zvláštnu moc nad skrytými silami prírody. Aké opojenie musia mať hudobníci, ktorí sa dotkli dokonalosti hudby a meditujú nad ňou dlhé roky. Hudbou bol svet stvorený a hudbou je zasa vťahovaný späť do prameňa, z ktorého vychádza. Človek stojí v prúde Slova a znie. Rudolf Steiner vo svojej prednáške o hudbe 23. 12. 1906 hovorí:

"Devachan je plynúcim morom tónov - každá vec vo fyzickom svete má svoj duchovný tón, i človek. Je to svet hudby sfér, do ktorého sa človek norí v spánku a vynára pri prebudení - v tomto svete je tiež človek medzi dvoma inkarnáciami. Ten je jeho pravým domovom. Tóny a harmónie, ktoré sa v noci vtlačia do nášho éterického tela, pretvára hudobník na fyzické tóny. Tak je zmyslovo vnímateľná hudba len tieňom vyššej hudby v duchovnej sfére - v devachane. Človek vníma hudbu najskôr v astrálnom tele a odtiaľ ju posielal do éterického tela. Ak jej tóny premôžu tóny vtlačené do éterického tela, vzniká veselá hudba v dur, ak sú naopak premožené, vzniká hudba v mol. Preto hudba pôsobí intímne i na najjednoduchšiu dušu. Jej praobraz je v duchovnom svete, ako praobrazy ostatných umení sú vo fyzickom svete."

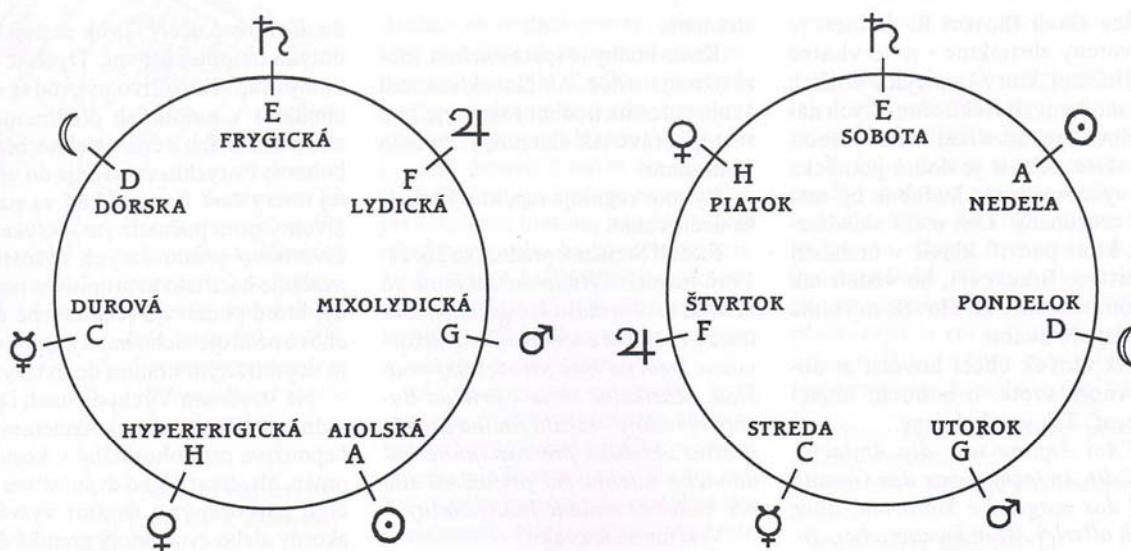
Teda: náš cit pre hudbu a jej príťažlivosť sú známkou toho, že v hĺbke každej bytosti je hudba. Hudba je život sám. Astrálny svet je "veľkým tichom", svetom plynúceho svetla a farieb. Tieňom astrálneho sveta je maliarske umenie. Umelec jeho svetlá a farby zachytáva inštinktívne. Maliarstvo hovorí k astrálnej telesnosti, hudba k vnútru duše. Každý človek prejavuje harmóniu alebo disharmóniu podľa toho, ako je otvorený hudbe vesmíru. Čím viac je otvorený všetkému, čo je krásne a harmonické, tým viac je jeho život zladený s vesmírnou hudbou. Jeho vlastná atmosféra bude okolo neho vytvárať hudbu. Najväčšou chybou tohto veku je, že priniesol so sebou naviac toľko činnosti, že človeku v každodennom živote zostáva len málo času na odpočinok. Uvoľnenie a upokojenie je tajomstvom meditácie, tajomstvom harmónie a podstaty života. Ak sa človek nevie upokojiť, nevníma, čo je podstatou jeho bytia a nemôže byť šťastný. Ten, kto je šťastný, je schopný mať rád všetkých a byť priateľom všetkých. Každý musíme znieť a ladiť s druhým človekom - to je náš najväčší vklad na ceste za reprezentantom ľudstva k uskutočneniu zmyslu tejto planéty: urobiť z nej hviezdu lásky.

ČO JE TO VLASTNE HUDBA? AKÁ JE JEJ PODSTATA?

To, čo nazývame hudbou, je harmónia počuteľných tónov. V skutočnosti je však hudba tiež vo farbách, v líniách, v lese plnom rôznych stromov a rastlín - a harmónia je v tom, ako si vzájomne zodpovedajú. Čím vnímavejšie človek pozoruje prírodu, tým hlbšie jej porozumie a tým jasnejšie môže počuť hudbu, ktorá zodpovedá celému vesmíru.

Ten, kto má srdce otvorené, nachádza hudbu i uprostred davu. V súčasnej dobe sa myslenie ľudí vplyvom materializmu natoľko pozmenilo, že sotva vidíme nejaký rozdiel medzi rôznymi osobnosťami. Avšak pri bližšom skúmaní ľudských pováh

človek pozná, že by mu piáno s tisícami oktávami nemohlo reprodukovat' ich rozmanitosť. Niektorí ľudia sa spriatelia okamžite a iní sa nemôžu zblížiť ani za niekoľko rokov. Kiež by človek bol schopný vidieť, ako sú rôzne duše naladené, v akých oktávach rôzni ľudia hovoria a na akej úrovni sú. Stáva sa občas, že sa dvaja ľudia nemôžu spolu dohodnúť - príde tretí a potom sa všetci zhodnú. Nie je to podstata hudby?

Obr. 1: Človek so svojimi vnútornými orgánmi je v tesnom spojení s planétami a je vystavaný tak, ako hudobný nástroj - lýra, ktorú ladí nesmrteľná ľudská duša.

Obr. 2: V perzskej kultúre ľudia ešte ctili každý deň a každú hodinu od východu Slnka ako náladu a isté tónové zafarbenie.

Hudba sfér je maják v prístave. Čím viac si človek rozširuje obzor svojho uvedomovania, tým väčšej harmónii života sa teší. Až na samom dne ľudskej bytosti je harmónia celého činného vesmíru zhrnutá do dokonalej hudby. Preto je hudba sfér hudbou, ktorá je zdrojom stvorenia, hudbou, ktorú vnímame na ceste k cieľu celého stvorenia. A počujú ju a tešia sa jej tí, ktorí sa dotýkajú samých hlbín svojich vlastných životov.

*Hudba je vyššie zjavenie ako
všetka múdrosť a filozofia.
Ludwig van Beethoven*

Človek so svojimi vnútornými orgánmi je v tesnom spojení s planétami a je tak vystavaný ako hudobný nástroj - lýra, ktorú ladí nesmrteľná ľudská duša. Pytagoras - veľký zasvätenec - počul hudbu sfér a vytvoril prvý tonálny systém, ktorý sa stal základom európskej hudby (obr. 1). V perzskej kultúre ľudia ešte ctili každú hodinu od východu Slnka ako náladu a isté tónové zafarbenie. V 24- hodinovom rytme dňa sa každý deň stal vo východzej planéte inak zafarbeným. V svojej podstate to platí dodnes, i keď Kristus vo Svätom týždni priniesol nové kresťanské aspekty do zafarbenosti dňa. A tak nám vychádza každý deň v inom tóne (obr. 2). Je to zároveň veľká runda inkarnácií Zeme. Zdá sa, že prítomnosť znie na C. Dokonca v zákone

aliquotného radu tónov - drevo - znie na C. Prírodný aliquotný rad, z ktorého zákonitosti sú vyrobené drevené dychové nástroje i plechové:

Zdá sa, že sláčikové nástroje zodpovedajú viac zákonitosti kozmu. V ladení sa premietajú štyri inkarnácie Zeme a zároveň v kozmickej prítomnosti:

HUSLE - e, a, d, g
VIOLA - a, d, g, C
VIOLONČELO - C, G, D, A
KONTRABAS - E, A, D, G

Brnkacie nástroje zodpovedajú zákonitosti človeka.
Drevené a plechové, bicie - zákonitosti Zeme.

Rudolf Steiner v prednáške o hudbe 8. 3. 1923 hovorí:

“Poznanie v starých mystériách bolo vlastne duchovno-muzikálnym poznaním. Keby dnes ľudia vedome prežívali hudobné cítenie, chápali by ľahko duchovné pravdy. Vývoj šiel od prežívania duchovnej skutočnosti k jej sprítomneniu v tóne, potom sa duchovnosť stráca a zostáva len tónový obsah a útvar, ten sa potom neskôr spája so Slovom, čo je zvyšok spirituálna. Prázdne miesto po stratených hudobných imagináciách vypĺňajú potom hudobné nástroje.”

Dokladom prežívania hudby:

HLAVOU sú nástroje dychové (melódia)
HRUĐOU - sláčiky (harmónia)
ÚDMI - bicie nástroje (rytmus)
čo prežíva CELÝ ČLOVEK - brnkacie nástroje (melódia, harmónia, rytmus)

Iba klavír (hovorí R. Steiner) je vytvorený abstraktne - je to vlastne bicí nástroj, ktorý - a plejáda ďalších tzv. moderných elektrofonických nástrojov - prebúdzajú hudbu len v hmotnej sfére. Klavír je dobrá pomôcka pri vyučovaní, ale hudobne by mal byť prekonaný. Len málo skladateľov, ktorí použili klavír v orchestri (Martinů, Bruckner), ho vedeli tak zakomponovať, že človek nevníma nástroj ale hudbu.

Ak človek chcel hovoriť o duchovnom svete, o bohoch, musel spievať. Tak vznikol spev.

“Am Anfang war die Andacht. Und die Andacht gebar den Gesang und das magische Mantram, aber auch allerlei Arten kunstreicher Arbeit.” (farár Doldinger) - Na počiatku bola zbožnosť. A zbožnosť zrodila spev a magické mantry, ale tiež rozmanité druhy umeleckej práce.

Hudba bola pre ľudí prvou rečou. Dôkaz tohoto tvrdenia nachádzame ešte dnes v prírode u zvierat a vtákov, ktorí svoje pocity vyjadrujú bez slov, len pomocou

zvukov. To je invencia. Žiadna repetícia - nič sa neopakuje. Človek sa vždy snaží napodobňovať zvieraciu ríšu, ktorá sa vždy pre človeka obetovala. Vzniklo nepreberné množstvo nástrojov rôzneho tvaru i z rôzneho materiálu - samozrejme prírodného. Dnešné hudobné rozlišovanie vychádza z nástrojov, kým predtým sa vychádzalo iba z prírody. Hudba je zvuk a rytmus. Ak tieto dve zložky boli chápané vo svojej pravej hlbšej podstate a charaktere, potom sa hudba stala liečivým, povzbudzujúcim prostriedkom. Hudba je prejavom duše a niet lepšieho prostriedku k spojeniu ľudí rôznych národov a rás. Hudba nespája iba človeka s človekom, ale tiež človeka s Bohom. Pre hudobníka zostáva hudba tým najlepším prostredníkom k spojeniu s Bohom. Veriaci hudobník mu prináša krásu, vôňu a farbitosť svojej duše. Prvým nástrojom bola flauta symbolizujúca ľudský hlas. Keď človek vytvoril flautu z trstiny, či iného materiálu (roh, kosť, drevo), priložil prsty na otvory a pridal veľkú psychickú silu. Hudba, ktorá vychádza z nástroja, je najjemnejším umením, napomáha duši pozdvihnúť sa nad protiklady. Hudba je za slovami i nad slovami. Hudba udrží myseľ vždy sústredenú. Krása hudby je spätá s nehou, ktorá oživuje srdce. Ak človek sústreďí svoje srdce na hudbu, rozohreje sa a roztopí práve tak ako niečo, čo bolo zamrznuté. Rytmus reguluje tep, ktorý prináša uzdravenie.

Rudolf Steiner v prednáške 26. 11. 1906 hovorí:

“Hudobné nadanie sa nededí, to si prináša každá individualita zo svojej predchádzajúcej inkarnácie. Dedí sa však jeho telesný podklad. Muzikálne ucho - príklad Bachovej rodiny - takáto rodina s telesnosťou vhodnou pre rozvinutie hudobného talentu má prítiažlivú silu pre hudobne nadané individuality.”

Vráťme sa k zvuku. Najväčším a najživším rezonátorom zvuku je ľudské telo. Zvuk má vplyv na každý atóm v tele, pôsobí na všetky žľazy, krvný obeh a tep. Tvorivá sila je vo svojom prvom prejave najskôr počuteľná a až potom viditeľná. Z tohto tiež plynie, že všetky tvory, ktoré vidíme v tomto objektívnom svete, vytvoril zvuk a sú jeho prejavom. Prečo má hudba na nás taký mocný vplyv a prečo ju tak milujeme? Dôvod je ten, že priťahovanie je prirodzeným účinkom zvuku. Otázkou zostáva, prečo niektorí ľudia nemajú pre hudbu vôbec žiadny cit? Dôvod je prostý. Dosiaľ sa v nich tento cit ešte nevytvoril. Jedného dňa však aj oni začnú hlbšie pociťovať život a vtedy sa začnú radowať z hudby.

Každý človek by si mal dať pozor na to, čo hovorí. Vyslovovanie niečoho i bez významu a bez ohľadu na to, ako je to myslené, má veľký vplyv na život. Každým slovom tvoríme. Silou zvuku alebo slova sa môže človek duchovne vyvinúť a vyskúšať odlišné stupne duchovnej dokonalosti. Hudba je najlepším prostriedkom k prebudeniu duše, nie je nič lepšieho. Hudba je priama cesta k Bohu. Dychové, strunové a bicie nástroje majú každý iný, odlišný a presný účinok na fyzické telo. Od dávnych dôb sa používala hudba na liečenie a na duchovné účely. Zvuk sa najskôr dotýka hmotnej úrovne. Dych je životný prúd. Tento životný prúd sa nachádza i v hmotných predmetoch, ako na strunách z čriev alebo v blane bubnov. I v týchto veciach je do určitej miery časť života a keď sa stane životný prúd počuteľným, dotýka sa životného prúdu živých bytostí a zväčšuje ho. Preto sa primitívne národy, ktoré používajú jednoduché dychové nástroje alebo bubny, dostávajú nepretržitým hraním do extázy.

Na strednom Východe medzi ortodoxnými kresťanmi a Arménmi sa nepoužíva pri bohoslužbe v kostole organ, ale desať alebo dvanásť veriacich zatvorenými ústami vytvára akordy alebo zvuk, ktorý preniká ďaleko hlbšie do srdca a vytvára posvätnú atmosféru. Dá sa povedať, že je to ďaleko pôsobivejšie než zvuk organu,

ktorý je viac umelý a je možné preto o tomto speve hovoriť ako o prirodzenom organe, ktorý stvoril Boh. Kto spieva, nabíja sa neustále novou energiou. V dnešnom svete zvuku sa ľudia, bohužiaľ, vzdávajú od svojho prirodzeného hlasu. Je to spôsobené obchodným duchom, ktorý všade vládne. Poznáme to z vlastnej praxe. Staršie sály boli stavané pre menší počet ľudí. Dnes sú sály pre niekoľko tisíc ľudí. Čaro hlasu leží iba v prirodzenosti. Každý sme obdarovaný zvláštnym ladením hlasu a vlastným prirodzeným tónom. Človek nemusí byť spevákom, ale je nevyhnutné, aby aspoň krátku časť dňa venoval svojmu hlasu a jeho rozvíjaniu. Spev je prvé, hranie na hudobné nástroje druhé a tanec tretie umenie, ktoré tvorí hudbu.

Rudolf Steiner 30. 9. 1920 v Dornachu pri prednáške o hudbe, tónoch a vzťahu vokálov k tónom a farbám hovorí:

“Dýchanie je v tesnom spojení s tým, čo človek používa muzikálne. Sú napr. ľudia túžiaci po kyslíku nevedomo, ktorí majú vnútorne pohyblivé astrálne telo, ktoré žije silne vo fyzickom tele. Iný typ ľudí má naopak pocit príjemnosti, uľahčenia pri vydychovaní kysličníka uhličitého. Prví patria k melancholickému temperamentu, druhí k sangvinickému. Rytmus dýchania je v hlbšom zmysle rytmom astrálneho a éterického tela. Astrálnym telom vdychujeme, éterickým telom vydychujeme. U prvého t y p u l u d í (melancholici) stojí v popredí narážanie astrálneho tela na éterické telo. U druhých (sangvinici) spätné narážanie éterického tela na astrálne telo. V tomto protiklade je tiež protiklad mol a dur stupníc.”

AKÉ SÚ VZŤAHY VOKÁLOV K FARBÁM?

U, O - tónovo najzreteľnejšie - temné farby

A - tónovo uprostred - červená

E, I - tónovo najslabšie - svetlé farby

U prvých vychádzame zo seba do vonkajšieho sveta - **U, O, A**

E, I - jasné farby - z vonkajšieho sveta dovnútra

I - je možné cítiť v hlave

E - približne v hrtane

A - v hrudi

O - v bruchu

U - celkom dolu v údoch.

Existujú štyri kvality hlasu, ktoré sú spojené s presným charakterom človeka:

zemská kvalita hlasu je lákavá, zvodná, dáva nádej a povzbudzuje;

vodná kvalita je opájajúca, tíšivá, hojivá a pozdvihujúca;

vzdušná kvalita hlasu je pozdvihujúca a unáša človeka ďaleko od úrovne zeme;

ohnivá kvalita hlasu je pôsobivá, dráždivá a burcujúca.

Najkrajším tajomstvom pri štúdiu hlasu je skutočnosť, že z hlasu môžete odkryť presný stupeň vývoja človeka. Niet pochýb, že charakter človeka je zrejmý z jeho hlasu. V každom veku sa mení výška hlasu. S každým pokrokom v duchovnom vývoji v živote človeka prichádza tiež zmena v jeho hlase. Kadá skúsenosť v živote človeka je zasvätením. Dokonca i svetský život prináša v skúsenostiach krok vpred. A táto skúsenosť zmení hlas človeka. Hlas je výrazom ducha - ak je duch jemný, stáva sa i hlas jemným, ak je duch mocný, potom má i hlas

silu. Keď človek spieva podľa modernej metódy, nespieva svojím vlastným hlasom. Môže mať i veľký úspech a môžu ho počúvať tisíce ľudí, ale pokiaľ nespieva svojím prirodzeným hlasom, nemôže v ňom nájsť stav svojho duchovného vývoja. Vedľa toho je každý človek nástrojom v orchestri, ktorým je celý vesmír a každý hlas je hudbou pochádzajúcou z jedného z jeho nástrojov.

Ak sa pozrieme na dnešný život pri veľkom rozvoji techniky, vidíme, že duchovný aspekt hudby a vôbec umenia nie je rozvíjaný, ako by mal byť. Hudba je spätá s Ja, podobne ako kresťanstvo. Nie je bez zaujímavosti, že práve európska hudba a kultúra v spojitosti s kresťanstvom má vývoj (podobnosť o figovníku). V dnešnej dobe potrebujeme dobrú duchovnú hudbu. Deti, ktoré sa učia hudbe, by sa mali učiť poznávať i to, čo je za hudbou.

Waldorfská škola je jedinečná práve preto, že prirodzene podľa životných rytmov bohatým spôsobom formuje osobnosť človeka. Umenie, hudba, eurytmia, hravý spôsob vyučovania tomu veľmi napomáha. Rôzne metódy vo vyučovaní nie sú také dôležité, ako osobný vzťah medzi učiteľom a žiakom. Zvlášť v hudbe platí určitá hermetická uzavretosť, ktorá súvisí aj s osudovým naplnením. Myšlienka liečenia hudbou je stará už od začiatku vývoja hudobného umenia. Ak sa pozrieme, čo je podstatou všetkých liekov, zistíme, že obsahujú prvky, z ktorých sa skladá naše telo. Zdravie nášho tela je tiež stavom dokonalého rytmu a tónu. Hudba je rytmus a tón. Ak nie je v poriadku zdravie, znamená to, že nie je v poriadku hudba. Organizmus môžeme uviesť do poriadku pomocou harmónie, ktorú ponúka hudba. Tento spôsob liečby pochopíme, ak sa naučíme študovať hudbu vlastného života, rytmus tepu, prácu srdca a pod. I lekár by mal mať hudobné schopnosti. Ak môžu slová človeka rozčúliť a urobiť ho chorým, majú tiež silu človeka upokojiť - najmä hudba má tu moc. Prečo hudba tak priťahuje? Je to jej duchovná atmosféra, ktorá nás povznáša nad každodenné starosti. V dobe rozmachu materializmu upadá i možnosť využitia hudby pre liečenie. Dnes väčšinou je tvorená hudba pre zábavu, ktorá vedie k zabudnutiu Boha, miesto k jeho realizácii. Aký druh hudby môže liečiť? Najpôsobivejší je spev, pretože najviac oživuje. Hlas je život sám. Pôsobí i život z nástroja, ktorého sa dotýkame.

LÝRA A BRNKACIE nástroje pôsobia na celý organizmus;
DYCHOVÉ nástroje posilňujú myslenie;
SLÁČIKOVÉ nástroje - cit;
BICIE nástroje - vôľu.

A máme základ muzikoterapie. Na hudbe je nádherné to, že pomáha človeku koncentrovať sa. Keď skladateľ tvorí hudbu, je to rovnaké, ako modlitba. Hudba sa dotýka najvnútornejších hlbín bytosti. Vytvára tak nový život, ktorý povznáša k tej dokonalosti, v ktorej spočíva naplnenie ľudského života. Vážení a milí priatelia, dovoľte mi, aby som dnešnú prednášku zakončil slovami Rudolfa Steinera:

“Vnútro človeka je živý hudobný nástroj, ktorý znie harmóniami a melódiou kozmu - pravá Apolónova lýra. Je treba, aby sa múdrosť prejavila formou krásy a formou náboženského impulzu. Potom môžeme prežívať to, čo sa uskutoční vo vzdialenej budúcnosti. Syntézu oltára a laboratórneho stola, keď budeme stáť pred prírodou s úctou a veda sa stane bohoslužbou a jej užívanie bude plynúť v krásnych formách.” Moja duša tu mala dnes sviatok.